

тетним видом обліку став податковий, а фінансовий і управлінський відійшов на другий план. Отже, настав час визначитися щодо змісту теорії обліку, його методології, завдань, моделі обробки даних, формування інформаційних ресурсів для управління та сприяння ефективній роботі працівників обліку. Метатеорія може допомогти у вирішенні завдання конструювання теорії обліку сучасного рівня з використанням наукового апарату.

Література

1. Рашитов Р.С. Логико-математическое моделирование в бухгалтерском учете. – М.: Финансы, 1979. – С.17-20.
2. Мальшев И.В. Теория двойственности отражения хозяйственных актов в бухгалтерском учете. – М.: Статистика, 1971. – 112 с.
3. Палий В.Ф. Бухгалтерский учет в системе экономической информации. – М.: Финансы, 1975.
4. Палий В.Ф., Соколов Я.В. АСУ и проблемы теории бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 1981. – 224 с.
5. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
6. Рашитов Р.С. Логико-математическое моделирование в бухгалтерском учете. – М.: Финансы, 1979. – 128 с.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: роздуми вченого. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 100 с.

УДК 657.22(477)

Вікторія Рожелюк

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗОВНІШНІХ КОРИСТУВАЧІВ.

Виникнення звітності в процесі еволюції бухгалтерського обліку було зумовлене тим, що поточний бухгалтерський обмін містить розрізнену інформацію, для управління і контролю. Для визначення результатів господарської діяльності за звітний період (місяць, квартал, рік) дані поточного обліку потрібно узагальнити в певній системі показників. Це досягається складанням звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку. Звітні показники формуються на основі даних систематичного і аналітичного обліку, узагальнених та згрупованих відповідним чином.

Таким чином, звітність будучи важливим елементом методу бухгалтерського обліку, є системою узагальнених і взаємопов'язаних економіч-

них показників поточного обліку, які характеризують результати господарської діяльності підприємств і організацій за звітний період.

Значення звітності полягає передусім у тому, що вона служить джерелом інформації про результати господарсько-фінансової діяльності підприємства; за її показниками здійснюють аналіз діяльності підприємства, оцінюють його фінансовий стан; отримують інформацію для подальшого планування (прогнозування) цієї діяльності в умовах ринкової економіки.

Бухгалтерська звітність, складена за результатами господарської діяльності підприємства, використовується як інформаційна база оцінки його фінансового стану двома категоріями споживачів: самими підприємствами та цілим рядом зовнішніх користувачів, на адресу яких вона направляється (власники (вищестоящі організації), фінансові органи, органи статистики, кредитні установи, інвестиційні та страхові компанії, тощо).

На підприємствах (організаціях, установах) звітність використовується для контролю за виконанням планів (прогнозів), аналізу господарської діяльності, формування нових бізнес-планів, прогнозів, тощо.

Власникам (вищестоящим організаціям) звітність необхідна для контролю за виконанням роботи підлеглими організаціями, аналізу їх господарської діяльності, виявлення недоліків у роботі та керівництва їх роботою.

Фінансові органи використовують звітність підприємств для контролю за правильністю розрахунків з бюджетом.

Органи статистики на основі даних звітності групують показники діяльності підприємств різних галузей, формують загальну статистику.

Кредитні установи використовують звітність при розгляді питання видачі кредитних коштів.

Інвесторам звітність необхідна для оцінки доцільності здійснення інвестицій.

Страхові організації використовують звітність при страхуванні майна підприємства.

ності відносять фізичних або юридичних осіб, які потребують інформацію про діяльність підприємства для прийняття рішень [1, с.5]. Однак докладніше напрямки надання фінансової звітності викладено у ст. 14 цього закону, в якій наводиться перелік зовнішніх користувачів звітності. Відповідно до цієї статті підприємства зобов'язані подавати квартальну та річну фінансову звітність органам до сфери управління яких вони належать, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів; органам виконавчої влади та іншим користувачам фінансова звітність подається згідно із законодавством.

Вищезгадана ст. 14 Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" встановлює також, що інформація, яка міститься у фінансовій звітності підприємств, не становить комерційної таємниці, крім випадків, передбачених законодавством [1, с. 10].

Дана стаття закону визначає також публічність бухгалтерської фінансової звітності. Відповідно до неї відкриті акціонерні товариства, підприємства-емітенти облігацій, банки, довірчі товариства, валютні та фондові біржі, інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, кредитні спілки, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії та інші фінансові установи зобов'язані не пізніше 1 червня наступного за звітним року оприлюднювати річну фінансову звітність та консолідовану звітність шляхом публікації у періодичних виданнях, або розповсюдження її у вигляді окремих друкованих видань. У разі ж ліквідації підприємства ліквідаційна комісія складає ліквідаційний баланс та у випадках, передбачених законами, публікує його протягом 45 днів.

Всі групи користувачів інформації зацікавлені в точних даних про діяльність підприємства (динаміка його зростання, ефективність господарювання, що проявляється у показниках прибутку та рентабельності, платоспроможності, ділової активності та інші) з метою прийняття обґрунтованих рішень щодо інвестування своїх обмежених ресурсів у даний бізнес та надійне їх повернення через деякий час. Тому підприємство, розкрива-

ючи у формах бухгалтерської фінансової звітності відомості про свій фінансовий та майновий стан, узагальнюючи у балансі всі активи і пасиви на певну дату за єдиними правилами, робить дану інформацію зрозумілою для користувачів, що дозволяє їм приймати відповідні рішення.

Важливість фінансової звітності в інформаційному забезпеченні її користувачів в ролі бази для оцінки фінансового стану підприємства обумовлюється також тим, що бухгалтерська інформація, яка згруповується та узагальнюється у бухгалтерській фінансовій звітності, досягає 70% [2, с. 131] в економічній системі інформації підприємства і вона є в цілому точнішою, повнішою, оперативнішою та достовірнішою на відміну від іншої інформації.

Питанню ролі та значення бухгалтерського обліку і зокрема звітності в інформаційному забезпеченні підприємства та зовнішніх користувачів, ефективнішому використанню інформації, яка міститься у фінансовій звітності підприємства, для оцінки його фінансового стану все більшу увагу приділяють вчені-бухгалтери.

Зокрема, М. С. Пушкар зазначає, що "... вдосконалення системи фінансового обліку полягає в тому, що інформація є повним ресурсом на рівні матеріальних, трудових чи фінансових ресурсів, проте фахівці з бухгалтерського обліку та менеджери не усвідомили в достатній мірі феномену фінансової інформації та не приділяють належної уваги використанню цього важливого ресурсу для потреб управління [2, с. 208]. Цю проблему пропонується вирішити шляхом визначення переліку тих показників фінансової діяльності, які повинні бути в центрі уваги вищого керівництва підприємства та організації збору бухгалтерської інформації по кожному з об'єктів обліку, які визначають ступінь ефективності використання окремих видів ресурсів і процесів. Використання такої узагальнюючої інформації забезпечуватиме систему управління надійними даними для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та підвищить ступінь довіри користувачів інформації до підприємства при інвестуванні капіталу в його

розвиток.

Калюга Є. резонно стверджує, що ефективність управління діяльністю підприємства значною мірою визначається рівнем розвитку фінансово-менеджменту на ньому. Водночас без надійної системи бухгалтерського обліку та звітності на підприємстві фінансова адміністрація не може реалізувати свої функції управління фінансовими потоками, оскільки за відсутності такої системи інформація про стан фінансових потоків не буде повною і достовірною [3, с. 93]. У зв'язку з цим необхідно приділяти постійну увагу вдосконаленню бухгалтерського обліку та звітності, усуненню недоліків в них за результатами аудиторської перевірки.

В.П. Бондар, зазначає, що весь розвиток бухгалтерського обліку і звітності підтверджує незмінність покладеного на них основного завдання – забезпечення об'єктивного визначення місцевих фінансових результатів діяльності підприємства та обчислення і конкретних їх показників [4, с. 69].

Отже, узагальнюючи розгляд ролі та значення фінансової звітності в інформаційному забезпеченні підприємства та зовнішніх користувачів, можна стверджувати, що відомості, які містяться у формах бухгалтерської звітності, є основним джерелом даних, на основі котрих користувачі такої звітності отримують змогу визначити показники фінансової діяльності та фінансового стану господарського суб'єкту. При цьому особливо саме така сервісна функція фінансової звітності набуває у сучасному постіндустріальному суспільстві інформаційних технологій.

Література

1. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні. Нормативно-практичний довідник. Навчальний посібник. – Львів: Інтелект-Захід, 2000. – 188 с.
2. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти). – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 422 с.
3. Калюга Є. Контроль за правильністю складання звіту про фінансові результати (відповідно до ПБО№) // Вісник податкової служби України. – 2002. - №36. – С. 41-46.
4. Бондар В.П. Бухгалтерський баланс як джерело інформації про діяльність підприємства // Економіка АПК. – 2005. - №3. – С. 69-73.